Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
ATHANASIOS RANTOS
prednesené 13. marca 2025 [1]

Vec C-653/23

SIA „TOODE“
proti
Valsts ieņēmumu dienests

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Administratīvā apgabaltiesa (Krajský správny súd, Lotyšsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Štátna pomoc – Článok 107 ods. 1 ZFEÚ – Vnútroštátna schéma pomoci schválená Európskou komisiou na podporu hospodárstva v súvislosti s pandémiou COVID-19 – Odmietnutie príslušného orgánu poskytnúť pomoc podniku, ktorý nespĺňa podmienky stanovené v tejto schéme – Žaloba smerujúca k tomu, aby vnútroštátny súd nariadil poskytnutie tejto pomoci – Uplynutie lehoty stanovenej na poskytnutie uvedenej pomoci v priebehu súdneho konania – Určenie dátumu, ku ktorému sa pomoc považuje za poskytnutú – Nariadenie (EÚ) 2015/1589 – Článok 1 – Existujúca pomoc alebo nová pomoc“

I. Úvod

1. Daňová správa odmietla poskytnúť lotyšskému podniku štátnu pomoc na podporu hospodárstva v súvislosti s pandémiou COVID-19 s odôvodnením, že nespĺňa podmienky na poskytnutie tejto pomoci stanovené vnútroštátnym právom. Tento podnik podal na vnútroštátny súd žalobu, ktorou sa domáhal určenia, že spĺňa tieto podmienky, a nariadenia daňovej správe prijať vo vzťahu k nemu priaznivý správny akt. V priebehu vnútroštátneho súdneho konania však uplynula doba platnosti schémy pomoci schválenej Európskou komisiou. Môže tento podnik získať predmetnú pomoc za predpokladu, že pôvodné odmietnutie daňovej správy poskytnúť túto pomoc je zrušené súdnym rozhodnutím vydaným po uplynutí lehoty stanovenej na jej poskytnutie? To je v podstate otázka, ktorú kladie Administratīvā apgabaltiesa (Krajský správny súd, Lotyšsko).

2. V prejednávanej veci bude Súdny dvor rozhodovať jednak o určení dátumu, ku ktorému sa štátna pomoc považuje za poskytnutú podľa článku 107 ods. 1 ZFEÚ, a jednak o tom, či ide o existujúcu alebo novú pomoc v zmysle článku 1 nariadenia (EÚ) 2015/1589 [2], v osobitnom

[1] Jazyk prednesu: francúzština.

[2] Nariadenie Rady z 13. júla 2015 stanovujúce podrobné pravidlá na uplatňovanie článku 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (Ú. v. EÚ L 248, 2015, s. 9).

kontexte, keď by vnútroštátny súd uznal oprávnenosť na získanie pomoci po uplynutí lehoty na jej poskytnutie stanovenej vnútroštátnym právom a schválenej Komisiou a nariadil príslušnému orgánu poskytnúť požadovanú pomoc.

II. Právny rámec

A. Právo Únie

1. Nariadenie 2015/1589

3. Článok 1 nariadenia 2015/1589, nazvaný „Vymedzenie pojmov“, stanovuje:

„Na účely tohto nariadenia platia nasledujúce vymedzenia pojmov:

…

b) ‚existujúca pomoc‘ je:

…

ii) schválená pomoc, to znamená schémy pomoci a individuálna pomoc, ktoré boli schválené Komisiou alebo Radou;

…

c) ‚nová pomoc‘ je každá pomoc, to znamená schémy pomoci a individuálnu pomoc, ktorá nie je existujúcou pomocou vrátane úprav existujúcej pomoci;

…“

2. Oznámenie o dočasnom rámci

4. Oznámenie Komisie s názvom „Dočasný rámec pre opatrenia štátnej pomoci na podporu hospodárstva v súčasnej situácii spôsobenej nákazou COVID-19“ (Ú. v. EÚ C 91 I, 2020, s. 1, ďalej len „oznámenie o dočasnom rámci“) z 20. marca 2020 bolo viackrát zmenené. Toto oznámenie obsahuje oddiel 3.1 s názvom „Obmedzené sumy pomoci“, ktorého body 21 a 22 v znení vyplývajúcom z jeho šiestej zmeny z 24. novembra 2021 (Ú. v. EÚ C 473, 2021, s. 1) zneli:

„21. Nad rámec súčasných možností podľa článku 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ môžu byť za súčasných okolností primeraným, potrebným a cieleným riešením aj dočasné obmedzené sumy pomoci pre podniky, ktoré čelia náhlemu nedostatku alebo dokonca úplnej nedostupnosti likvidity.

22. Komisia bude považovať takúto štátnu pomoc za zlučiteľnú s vnútorným trhom na základe článku 107 ods. 3 písm. b) ZFEÚ za predpokladu, že sú splnené všetky tieto podmienky…:

…

d) pomoc sa poskytne najneskôr 30. júna 2022;

…“

B. Lotyšské právo

1. Správny poriadok

5. Ustanovenie § 250 ods. 2 Administratīvā procesa likums (Správny poriadok) z 25. októbra 2001 [3] v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej stanovuje:

„Pri posudzovaní zákonnosti správneho aktu súdy vo svojom rozhodnutí prihliadnu len na odôvodnenie, ktoré orgán verejnej moci uviedol v správnom akte. Uvedené obmedzenie sa neuplatní v prípadoch, v ktorých sa navrhuje vydanie priaznivého správneho aktu.“

6. Ustanovenie § 254 ods. 1 tohto poriadku stanovuje:

„Ak súd považuje návrh na vydanie správneho aktu za dôvodný, nariadi orgánu verejnej moci, aby príslušný správny akt vydal.“

2. Lotyšské pravidlá v oblasti pomoci

7. Vyhláškou Rady ministrov č. 676 z 10. novembra 2020 [4] boli stanovené „Noteikumi par atbalstu Covid-19 krīzes skartajiem uzņēmumiem apgrozāmo līdzekļu plūsmas nodrošināšanai“ (pravidlá v oblasti pomoci určenej na zabezpečenie prevádzkového kapitálu pre podniky zasiahnuté krízou spôsobenou ochorením COVID-19, ďalej len „lotyšské pravidlá v oblasti pomoci“). Táto schéma pomoci, ktorá nadobudla účinnosť 17. novembra 2020, bola zavedená v súlade s požiadavkami uvedenými v oddiele 3.1 oznámenia o dočasnom rámci a bola schválená Komisiou rozhodnutím SA.59592 (2020/N) zo 16. decembra 2022 na obdobie do 30. novembra 2021, ktoré bolo následne predĺžené do 30. júna 2022 [5].

8. Bod 23 lotyšských pravidiel v oblasti pomoci v znení účinnom v čase skutkových okolností sporu vo veci samej stanovoval:

„Za dátum poskytnutia pomoci sa považuje dátum, ku ktorému [daňová správa] prijme rozhodnutie o poskytnutí pomoci.“

9. Bod 24 týchto pravidiel stanovoval:

„Rozhodnutie sa prijme do 30. júna 2022 v súlade s [oznámením o] dočasn[om] rámc[i].“

[3] *Latvijas Vēstnesis*, 2001, č. 164, s. 2551.

[4] *Latvijas Vēstnesis*, 2020, 2020/222A.2.

[5] Následnými rozhodnutiami Komisie bola lehota na poskytnutie pomoci stanovená najprv na 30. novembra 2021 [rozhodnutie SA.64046 (2021/N) z 3. júna 2021], potom na 30. júna 2022 [rozhodnutie SA.100596 (2021/N) zo 14. decembra 2021].

III. Spor vo veci samej, prejudiciálne otázky a konanie na Súdnom dvore

10. V dňoch 25. marca a 9. apríla 2021 lotyšský podnik SIA „TOODE“ (ďalej len „TOODE“) požiadal Valsts ieņēmumu dienests (Štátna daňová správa, Lotyšsko, ďalej len „VID“ alebo „daňová správa“) o poskytnutie vnútroštátnej schémy pomoci na zabezpečenie prevádzkového kapitálu pre podniky zasiahnuté krízou spôsobenou ochorením COVID-19 (ďalej len „vnútroštátna schéma pomoci“) za január a február 2021.

11. Rozhodnutiami z 23. apríla a 7. júna 2021, následne z 9. júna a 23. júla 2021 VID odmietla poskytnúť spoločnosti TOODE požadovanú pomoc s odôvodnením, že tento podnik nespĺňa podmienky stanovené lotyšskými pravidlami v oblasti pomoci. VID v tejto súvislosti predovšetkým konštatovala, že obrat dosiahnutý uvedeným podnikom počas januára a februára 2021 sa neznížil dostatočne na to, aby spĺňal podmienky vyžadované vnútroštátnou právnou úpravou, a teda aby mu bola táto pomoc poskytnutá.

12. TOODE podala žalobu na Administratīvā rajona tiesa (Okresný správny súd, Lotyšsko), v ktorej najmä tvrdila, že VID nemala nijaký dôvod zohľadniť pri výpočte jej obratu celkovú hodnotu transakcií uvedených v daňovom priznaní k dani z pridanej hodnoty (DPH) za dotknuté zdaňovacie obdobie. Tento súd rozsudkom zo 14. apríla 2022 túto žalobu zamietol z dôvodu, že podmienky na poskytnutie pomoci nie sú v danom prípade splnené.

13. Dňa 29. júna 2022 TOODE podala proti tomuto rozsudku odvolanie na Administratīvā apgabaltiesa (Krajský správny súd, Lotyšsko). Týmto odvolaním sleduje dosiahnutie vydania priaznivého správneho aktu podľa § 254 ods. 1 Správneho poriadku.

14. Vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, uvádza, že vnútroštátna schéma pomoci bola schválená Komisiou a musí sa považovať za zlučiteľnú s vnútorným trhom, najmä pokiaľ bola pomoc poskytnutá v súlade s bodom 22 písm. d) oznámenia o dočasnom rámci a bodom 24 lotyšských pravidiel v oblasti pomoci najneskôr 30. júna 2022. Zároveň zdôrazňuje, že v prejednávanej veci táto lehota uplynula v priebehu konania vedeného na tomto súde. Usudzuje, že v rámci sporu vo veci samej musí posúdiť, či TOODE ešte môže získať požadovanú pomoc. Na tento účel musí určiť dátum, ku ktorému sa táto pomoc považuje za „poskytnutú“ podľa článku 107 ods. 1 ZFEÚ, ako aj to, či uvedená pomoc predstavuje existujúcu alebo novú štátnu pomoc v zmysle článku 1 nariadenia 2015/1589.

15. V prvom rade, pokiaľ ide o dátum, ku ktorému sa pomoc považuje za poskytnutú, vnútroštátny súd zastáva názor, že určité a bezpodmienečné právo na získanie pomoci v zmysle judikatúry Súdneho dvora [6] môže v zásade vzniknúť len na základe súdneho rozhodnutia, teda keď vnútroštátny súd konštatuje, že žalobkyňa splnila všetky podmienky stanovené vnútroštátnym právom na získanie predmetnej pomoci a že odmietnutie príslušného orgánu poskytnúť pomoc je protiprávne a nedôvodné. Okrem toho v rozsahu, v akom právny vzťah neexistuje, výkon súdneho rozhodnutia nemôže viesť k retroaktívnemu (*ex tunc*) prijatiu priaznivého správneho aktu, keďže vnútroštátny súd môže len nariadiť príslušnému orgánu, aby prijal vhodný správny akt priznávajúci pomoc *ex nunc*.

[6] Vnútroštátny súd uvádza v tejto súvislosti najmä rozsudky z 19. decembra 2019, Arriva Italia a i. (C-385/18, EU:C:2019:1121, body 36 a 37); z 25. januára 2022, Komisia/European Food a i. (C-638/19 P, EU:C:2022:50, bod 123), ako aj z 12. januára 2023, DOBELES HES (C-702/20 a C-17/21, EU:C:2023:1, body 76 a 78).

16. Vnútroštátny súd na žiadosť Súdneho dvora spresnil, že TOODE v čase podania žiadosti spĺňala podmienky stanovené vnútroštátnym právom, takže odmietnutie VID sa javí ako protiprávne a nedôvodné. Tento súd sa preto pýta, či by za predpokladu, že by nariadil VID prijať priaznivý správny akt, ako aj priznať a vyplatiť požadovanú sumu pomoci, bolo potrebné domnievať sa, že dátum, ku ktorému bola táto pomoc poskytnutá, zodpovedá dátumu, ku ktorému tento správny orgán neodôvodnene odmietol túto pomoc poskytnúť.

17. Ďalej, pokiaľ ide o existujúcu alebo novú povahu pomoci, vnútroštátny súd sa pýta, či judikatúru Súdneho dvora, podľa ktorej sa pomoc poskytnutá určitej osobe príslušným orgánom po skončení platnosti schválenej schémy pomoci má považovať za novú pomoc,[7] možno uplatniť na situáciu, o akú ide vo veci samej, keď daňová správa neoprávnene odmietla poskytnúť požadovanú pomoc v čase, keď bola schéma pomoci ešte účinná, a keď sa tejto daňovej správe neskôr súdnym rozhodnutím nariadi priznať a vyplatiť sumu pomoci po uplynutí platnosti tejto schémy.

18. Napokon vnútroštátny súd poukazuje na stanovisko vydané Komisiou 11. septembra 2023 v odpovedi na otázky, ktoré predložil iný lotyšský súd.[8] V tomto stanovisku táto inštitúcia uviedla, že podľa bodu 23 lotyšských pravidiel v oblasti pomoci sa pomoc poskytuje v okamihu, keď daňová správa prijme rozhodnutie o poskytnutí alebo odmietnutí pomoci. Okrem toho uviedla, že poskytnutie pomoci po uplynutí lehoty stanovenej na tento účel predstavuje porušenie článku 108 ods. 3 ZFEÚ a že vnútroštátnym súdom prináleží zabrániť vyplateniu pomoci jej príjemcovi. V uvedenom stanovisku bolo tiež uvedené, že vnútroštátne súdy nemôžu po uplynutí tejto lehoty priznať namiesto tejto pomoci nárok na náhradu škody, ktorá vznikla tejto osobe v dôsledku nevyplatenia pomoci.

19. Za týchto podmienok Administratīvā apgabaltiesa (Krajský správny súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 107 ods. 1 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že štátna pomoc sa má považovať za , poskytnutú‘ v okamihu, keď príslušný orgán neoprávnene odmietol priznať jednotlivcovi právo na získanie štátnej pomoci, ak sa to konštatuje súdnym rozhodnutím vydaným po uplynutí lehoty stanovenej na poskytnutie pomoci?

2. Má sa článok 1 písm. b) bod ii) nariadenia [2015/1589] vykladať v tom zmysle, že pomoc, ktorá – v prípade, že príslušný orgán nevydal rozhodnutie o priznaní práva na poskytnutie pomoci v lehote na poskytnutie pomoci stanovenej v schéme pomoci – sa poskytne jednotlivcovi po uplynutí uvedenej lehoty na základe výkonu súdneho rozhodnutia, ktorým sa vyhlasuje, že v lehote na poskytnutie pomoci stanovenej v schéme pomoci jednotlivec spĺňal všetky podmienky stanovené vnútroštátnym právom na získanie predmetnej pomoci a že odmietnutie príslušného orgánu poskytnúť pomoc bolo protiprávne, predstavuje existujúcu pomoc?“

20. Písomné pripomienky Súdnemu dvoru predložili spoločnosť TOODE, lotyšská a nemecká vláda, ako aj Komisia. Títo účastníci konania boli tiež vypočutí na pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo 11. decembra 2024.

[7] Vnútroštátny súd cituje v tejto súvislosti rozsudok zo 7. apríla 2022, Autonome Provinz Bozen (C-102/21 a C-103/21, EU:C:2022:272, body 31 až 35 a 42).

[8] Ako vyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ide konkrétne o otázky, ktoré predložil Augstākā tiesas (Senāts) (Najvyšší súd, Lotyšsko) vo veci SKA-356/2023. Vnútroštátny súd odkazuje konkrétne na stanovisko Komisie č. (2023)9452862 vo veci SA.106948.NC, ktoré bolo vydané v rámci iného konania týkajúceho sa uplatnenia lotyšských pravidiel v oblasti pomoci a dočasného rámca.

IV. Analýza

A. O prvej prejudiciálnej otázke

21. Prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 107 ods. 1 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že štátna pomoc sa má považovať za „poskytnutú“ v zmysle tohto ustanovenia *ex tunc*, teda v okamihu, keď príslušný orgán neoprávnene odmietol priznať jednotlivcovi právo na získanie pomoci schválenej Komisiou, pokiaľ sa protiprávnosť tohto odmietnutia konštatuje rozhodnutím vnútroštátneho súdu po uplynutí lehoty na jej poskytnutie stanovenej touto inštitúciou.

22. Z dôvodov, ktoré uvediem v nasledujúcich bodoch, zastávam názor, že na túto otázku treba odpovedať kladne.

23. Pripomínam, že z ustálenej judikatúry Súdneho dvora totiž *a priori* vyplýva, že štátnu pomoc treba považovať za „poskytnutú“ v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ k dátumu, ku ktorému sa príjemcovi priznáva určité právo na získanie tejto pomoci na základe uplatniteľnej vnútroštátnej právnej úpravy, [9] takže skutočný prevod predmetných prostriedkov nie je rozhodujúci. [10]

24. V zásade teda prislúcha vnútroštátnemu súdu, aby na základe uplatniteľného vnútroštátneho práva určil okamih, kedy sa dotknutá štátna pomoc musí považovať za poskytnutú. V tejto súvislosti musí vnútroštátny súd zohľadniť všetky podmienky stanovené vnútroštátnym právom na získanie predmetnej pomoci. [11]

25. V tejto súvislosti uvádzam, že ako vyplýva z vysvetlení poskytnutých vnútroštátnym súdom, podľa ustanovení lotyšského práva uplatniteľných v prejednávanej veci, a najmä podľa bodu 23 lotyšských pravidiel v oblasti pomoci sa pomoc považuje za poskytnutú k dátumu, ku ktorému daňová správa prijme rozhodnutie o poskytnutí pomoci. V prejednávanej veci došlo k odmietnutiu poskytnutia požadovanej pomoci pred uplynutím lehoty 30. júna 2022 stanovenej v bode 22 písm. d) oznámenia o dočasnom rámci. [12]

26. Vnútroštátny súd však zastáva názor, že zamietavé rozhodnutia, ktoré prijala VID, nemohli spoločnosti TOODE poskytnúť určité právo na získanie pomoci podľa vnútroštátneho práva v zmysle judikatúry Súdneho dvora pripomenutej v bode 23 vyššie. Tento súd v tejto súvislosti usudzuje, že takéto právo môže vzniknúť len na základe súdneho rozhodnutia, ktorým sa konštatuje, že v rozpore s odôvodnením uvedeným v týchto zamietavých rozhodnutiach podnik v deň podania žiadosti o pomoc spĺňal všetky podmienky stanovené vnútroštátnym právom na získanie tejto pomoci, a nariaďuje príslušnému orgánu prijať do budúcnosti (*ex nunc*) priaznivý správny akt, na základe ktorého mu je suma pomoci riadne priznaná a vyplatená. [13]

[9] Rozhodujúci aspekt na účely stanovenia dátumu, ku ktorému bolo právo na získanie štátnej pomoci priznané jej príjemcom prostredníctvom určitého opatrenia, spočíva v tom, že títo príjemcovia nadobudli určité právo na získanie tejto pomoci, a v súvisiacom záväzku štátu poskytnúť uvedenú pomoc. Pozri v tejto súvislosti rozsudok z 25. januára 2022, Komisia/European Food a i. (C-638/19 P, EU:C:2022:50, body 115 a 123, ako aj citovaná judikatúra).

[10] Pozri rozsudok z 20. mája 2021, Azienda Sanitaria Provinciale di Catania (C-128/19, EU:C:2021:401, bod 45 a citovaná judikatúra).

[11] Pozri rozsudok z 28. októbra 2020, INAIL (C-608/19, EU:C:2020:865, body 31 a 32, ako aj citovaná judikatúra).

[12] Okrem toho je nesporné, že TOODE podala na súd žalobu proti zamietavému rozhodnutiu, ktoré prijala daňová správa, v stanovenej lehote.

[13] To by podľa názoru vnútroštátneho súdu znamenalo, že podnik, podobne ako TOODE, nadobúda určité právo na získanie pomoci až odo dňa prijatia súdneho rozhodnutia alebo priaznivého správneho aktu.

27. Ak by však dátum, ku ktorému sa pomoc považuje za poskytnutú podľa vnútroštátneho práva, zodpovedal dátumu prijatia súdneho rozhodnutia alebo priaznivého správneho aktu prijatého na vykonanie tohto rozhodnutia, žaloba podaná spoločnosťou TOODE proti rozhodnutiam VID by mohla byť, ako tvrdí nemecká vláda vo svojich písomných pripomienkach, zbavená svojej podstaty. Vzhľadom na uplynutie lehoty stanovenej na poskytnutie pomoci podľa bodu 22 písm. d) oznámenia o dočasnom rámci a bodu 24 lotyšských pravidiel v oblasti pomoci, ako ju schválila Komisia, by sa totiž príslušný orgán mohol ocitnúť v situácii, ako tvrdila daňová správa pred vnútroštátnym súdom a lotyšská vláda vo svojich písomných pripomienkach, že by nemohol prijať takýto opravný správny akt na vykonanie súdneho rozhodnutia, ktoré bolo vydané po uplynutí lehoty stanovenej na poskytnutie pomoci, takže súdne rozhodnutie by bolo zbavené účinku.

28. Vnútroštátny súd okrem toho uvádza, že ak by sa dospelo k záveru, že pomoc bola poskytnutá po uplynutí lehoty stanovenej na jej poskytnutie, mohlo by sa stať, že TOODE by z rovnakých dôvodov, aké bránia prijatiu opravného aktu daňovou správou na vykonanie súdneho rozhodnutia vydaného po tejto lehote, nemohla využiť možnosť, ktorá existuje podľa lotyšského práva, podať žalobu o náhradu škody proti daňovej správe alebo Lotyšskej republike, keďže takáto žaloba by mohla naraziť na zákaz priznať namiesto pomoci nárok na náhradu škody, ktorá vznikla tomuto podniku v dôsledku nevyplatenia pomoci. [14]

29. Skôr, ako pristúpim k analýze situácie, o ktorú ide v prejednávanej veci, považujem za dôležité uviesť určité objasnenia k pojmu právo na získanie štátnej pomoci, ktorý je rozhodujúcim faktorom pri určovaní okamihu, ku ktorému sa má pomoc považovať za poskytnutú v zmysle judikatúry Súdneho dvora pripomenutej v bodoch 23 a 24 vyššie.

30. Je potrebné spresniť, že „podmienky stanovené vnútroštátnym právom na získanie predmetnej pomoci“, na ktoré sa odkazuje v tejto judikatúre, môžu byť len podmienky stanovené vnútroštátnymi právnymi predpismi platnými v čase prijatia správneho rozhodnutia [15], čo v prípade sporov v konečnom dôsledku prináleží posúdiť príslušným vnútroštátnym súdom. Je preto potrebné rozlišovať medzi *na jednej strane* okamihom, ku ktorému sú podmienky na poskytnutie pomoci podľa vnútroštátneho práva objektívne splnené, čo môže byť v určitých prípadoch podmienené prijatím rozhodnutia správneho orgánu, ktorým sa konštatuje právo podniku na získanie predmetnej pomoci, takže dátum poskytnutia pomoci zodpovedá dátumu prijatia tohto rozhodnutia, a *na druhej strane* dátumom, ku ktorému bude vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje o opravnom prostriedku podanom proti takémuto rozhodnutiu, vyzvaný, aby preskúmal posúdenie vykonané správnym orgánom, pokiaľ ide o to kedy boli tieto podmienky splnené. Cieľom judikatúry pripomenutej v bodoch 23 a 24 vyššie je teda predovšetkým určiť okamih, ku ktorému sú splnené podmienky na získanie pomoci podľa vnútroštátneho práva, a nie *pokryť* okamih, ku ktorému vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje o žalobe týkajúcej sa platnosti posúdenia správneho orgánu, vykonáva súdne preskúmanie a overuje, či sú tieto podmienky splnené. Uznanie práva existujúceho podľa vnútroštátneho práva súdnym rozhodnutím totiž nemá vplyv na okamih, ku ktorému boli splnené podmienky na poskytnutie pomoci a príslušný správny orgán prijal alebo prípadne mal prijať rozhodnutie o poskytnutí predmetnej pomoci. Takéto rozhodnutie má totiž len deklaratórnu, a nie konštitutívnu povahu. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že hoci vnútroštátny súd prípadne môže vydať rozsudok, z ktorého vyplýva, že jednému z účastníkov konania sa na základe vnútroštátneho práva musí vyplatiť suma zodpovedajúca štátnej pomoci, vôbec to neznamená, že v takomto prípade túto pomoc poskytuje

[14] Pozri bod 18 vyššie.

[15] Táto judikatúra totiž odkazuje na právnu úpravu a nie na jej prípadný nesprávny výklad zo strany správneho orgánu.

samotný súd. Jediným účinkom takéhoto rozsudku je na základe právnej sily rozhodnutej veci uložiť druhému účastníkovi konania, ktorým je vo všeobecnosti príslušný správny orgán, povinnosť vyplatiť uvedenú pomoc. [16]

31. Ak by sa ukázalo, že jediným možným výkladom lotyšského práva je výklad uvedený v bode 26 vyššie, ako to zrejme vyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania a čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu, ktorý by neumožňoval považovať za dátum, ku ktorému sa pomoc považuje za poskytnutú, dátum, ku ktorému bola táto pomoc neoprávnene odmietnutá daňovou správou, [17] čo znamená, že opravnému správnemu rozhodnutiu prijatému po uplynutí lehoty stanovenej na poskytnutie predmetnej pomoci musí byť priznaný účinok *ex tunc*, takýto výklad by mohol zasahovať do práva na účinný prostriedok nápravy zakotveného v článku 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).

32. Pred preskúmaním, či výklad prijatý vnútroštátnym súdom môže byť v rozpore s článkom 47 Charty, je potrebné najprv overiť, že situácia opísaná v bode 26 vyššie skutočne patrí do pôsobnosti Charty.

33. V tejto súvislosti pripomínam, že podľa článku 51 ods. 1 Charty, ktorý upravuje jej pôsobnosť, sú ustanovenia Charty určené pre členské štáty výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Únie. Pokiaľ právna situácia nespadá do pôsobnosti práva Únie, Súdny dvor nemá právomoc o nej rozhodnúť a prípadne uvádzané ustanovenia Charty nemôžu samy osebe túto právomoc založiť. [18] Súdnemu dvoru totiž v rámci prejudiciálneho konania upraveného v článku 267 ZFEÚ neprináleží posudzovať výklad ustanovení vnútroštátneho práva ani rozhodnúť, či je výklad tohto práva zo strany vnútroštátneho súdu správny. [19]

34. Uvádzam tiež, že v situácii, ktorá patrí do pôsobnosti článku 47 Charty, je síce v prípade neexistencie právnej úpravy Únie v danej oblasti vecou vnútroštátneho právneho poriadku každého členského štátu, aby určil príslušné súdy a upravil procesné podmienky žalôb určených na zabezpečenie ochrany individuálnych práv vyplývajúcich z právneho poriadku Únie, členské štáty sú však v každom prípade zodpovedné za zabezpečenie dodržania práva na účinnú súdnu ochranu uvedených práv, ako je zakotvené v článku 47 Charty. [20]

35. Na úvod je potrebné poznamenať, že okolnosť uvádzaná Komisiou, že právo na získanie štátnej pomoci je záležitosťou vnútroštátneho práva, nemôže vylúčiť prejednávanú vec z pôsobnosti článku 47 Charty. [21] Hoci je totiž právo na získanie predmetnej pomoci priznané vnútroštátnym právom a nemôže byť založené na práve Únie alebo na rozhodnutí Komisie, [22] nič to nemení na tom, že v prejednávanej veci sa spor netýka výkladu vnútroštátnych ustanovení upravujúcich poskytnutie predmetnej pomoci, ale týka sa účinnosti súdneho prostriedku

[16] Pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. januára 2023, DOBELES HES (C-702/20 a C-17/21, EU:C:2023:1, body 75 a 76).

[17] Ak by totiž k tomuto dátumu príslušný správny orgán konal v súlade so zákonom a prijal by priaznivé rozhodnutie, spoločnosti TOODE by vzniklo z právneho hľadiska určité právo na získanie pomoci podľa lotyšských pravidiel v oblasti pomoci.

[18] Pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. apríla 2021, Profi Credit Slovakia (C-485/19, EU:C:2021:313, bod 37 a citovaná judikatúra).

[19] Pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. mája 2014, Érsekcsanádi Mezőgazdasági (C-56/13, EU:C:2014:352, bod 53 a citovaná judikatúra).

[20] Pozri rozsudok z 19. novembra 2019, A. K. a i. (Nezávislosť disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu) (C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982, bod 115 a citovaná judikatúra). Okrem toho Súdny dvor uviedol, že článok 47 Charty je sám osebe postačujúci a nemusí byť spresnený ustanoveniami práva Únie alebo vnútroštátneho práva na to, aby jednotlivcom priznával samostatne uplatniteľné právo. Pozri v tejto súvislosti rozsudok z 20. februára 2024, X (Neuvedenie dôvodov ukončenia pracovného pomeru) (C-715/20, EU:C:2024:139, bod 80 a citovaná judikatúra).

[21] Okrem toho okolnosť, že podmienky a pravidlá poskytnutia predmetnej pomoci sú stanovené na základe vnútroštátneho práva, nič nemení na skutočnosti, že pojem „poskytnutie pomoci“ patrí do práva Únie.

[22] Pozri v tomto zmysle rozsudok z 31. januára 2023, Komisia/Braesch a i. (C-284/21 P, EU:C:2023:58, body 72 a 79, ako aj citovaná judikatúra).

nápravy, ktorý TOODE podala proti pôvodnému zamietavému rozhodnutiu VID, a možnosti tohto orgánu prijať opravný akt na vykonanie súdneho rozhodnutia po uplynutí lehoty povolenia schémy štátnej pomoci schválenej Komisiou a dôsledkov, ktoré z toho vyplývajú podľa článku 108 ods. 3 ZFEÚ a článku 1 nariadenia 2015/1589.

36. Ako som vysvetlil v bode 27 vyššie, ak by sa dospelo k záveru, že dátum poskytnutia pomoci v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ zodpovedá podľa vnútroštátneho práva dátumu prijatia priaznivého správneho aktu prijatého na vykonanie súdneho rozhodnutia vydaného po uplynutí lehoty stanovenej na jej poskytnutie, táto pomoc by sa mohla považovať za novú a protiprávnu pomoc v zmysle článku 1 nariadenia 2015/1589 a daňová správa by ju nemohla poskytnúť v rámci výkonu súdneho rozhodnutia bez toho, aby porušila povinnosť pozastavenia stanovenú v článku 108 ods. 3 ZFEÚ.

37. Situácia, aká je opísaná v predchádzajúcom bode, pritom nielenže patrí do pôsobnosti Charty, ale môže tiež zasahovať do práva spoločnosti TOODE na účinný prostriedok nápravy v zmysle jej článku 47.

38. Na účely vylúčenia akejkoľvek zámeny považujem za vhodné pripomenúť rozdiel medzi obdobím povolenia schémy štátnej pomoci (ktoré sa v prejednávanej veci spája s lehotou a dátumom poskytnutia pomoci) na jednej strane a dátumom, keď vnútroštátny súd vydá súdne rozhodnutie, na druhej strane. Právomoc vnútroštátneho súdu rozhodnúť o spore, ktorý mu bol predložený, a účinky rozhodnutia, ktoré vydá, totiž nemôžu závisieť od časového rámca súvisiaceho so správnym konaním, ktoré svojou povahou sleduje iný cieľ a nemá nijakú súvislosť s (vnútroštátnym) súdnym konaním, a už vôbec nemôžu podliehať tomuto časovému rámcu.

39. Nepriznanie účinku *ex tunc* opravnému rozhodnutiu prijatému v nadväznosti na súdne rozhodnutie by v praxi prakticky znemožnilo výkon práva na účinný súdny prostriedok nápravy tým, že výkon tohto práva by podliehal podmienke, aby súdne rozhodnutie bolo vydané pred uplynutím lehoty stanovenej v správnom konaní. To by pritom mohlo viesť k paradoxnej situácii, že okamih poskytnutia predmetnej pomoci a kvalifikovanie opravného rozhodnutia prijatého príslušným orgánom v nadväznosti na súdne rozhodnutie ako existujúcej alebo novej pomoci by záviseli od väčšej či menšej rýchlosti, s akou by vnútroštátny súd rozhodol o žalobe podanej proti správnemu rozhodnutiu. [23]

40. Okrem toho považujem za užitočné spresniť, že v iných oblastiach, než je oblasť štátnej pomoci, Súdny dvor uznal možnosť vnútroštátneho súdu zrušiť so spätnou účinnosťou (*ex tunc*) rozhodnutie prijaté orgánom verejnej moci, ak to považuje za potrebné na zabezpečenie účinnej ochrany práv podniku, ktorý podal žalobu, alebo vo všeobecnosti na zabezpečenie účinnosti systému kontroly. [24]

[23] V tomto zmysle pozri analogicky návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Tizzano vo veci Kutz-Bauer (C-187/00, EU:C:2002:75, bod 66), pokiaľ ide o možnosť zrušiť alebo zmeniť správny akt so spätnou účinnosťou z dôvodu, že osoba nesmie utrpieť ujmu z dôvodu času, ktorý potrebuje na uplatnenie svojich práv na súde.

[24] Pozri rozsudok z 13. októbra 2016, Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej a Petrotel (C-231/15, EU:C:2016:769, body 25 a 29 a citovaná judikatúra), pokiaľ ide o spätné účinky zrušenia správneho aktu národného regulačného orgánu vnútroštátnym súdom, ako aj návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Campos Sánchez-Bordona vo veci CROSS Zlín (C-303/22, EU:C:2023:652, body 77 a 78, ako aj citovaná judikatúra), pokiaľ ide o určenie neplatnosti zadania zákazky vnútroštátnymi súdmi s účinnosťou *ex tunc* k okamihu prijatia rozhodnutia o jej zadaní. Pozri tiež rozsudok zo 7. marca 2024, Die Länderbahn a i. (C-582/22, EU:C:2024:213, body 53 až 56 a citovaná judikatúra), pokiaľ ide o konštatovanie neplatnosti poplatkov za používanie infraštruktúry, ktorých obdobie uplatňovania uplynulo, zo strany príslušného regulačného orgánu s účinkom *ex tunc* (na účely ochrany práva železničných dopravných podnikov odvolať sa na regulačný orgán).

41. Vzhľadom na predchádzajúce úvahy navrhujem na prvú prejudiciálnu otázku odpovedať tak, že článok 107 ods. 1 ZFEÚ v spojení s článkom 47 Charty sa má vykladať v tom zmysle, že štátna pomoc sa má považovať za „poskytnutú“ k dátumu, keď príslušný vnútroštátny orgán odmietol poskytnúť túto pomoc podniku, ak bolo toto odmietnutie vyhlásené za protiprávne rozhodnutím vnútroštátneho súdu vydaným po uplynutí lehoty stanovenej na poskytnutie pomoci, pokiaľ k tomuto odmietnutiu došlo pred uplynutím lehoty stanovenej na jej poskytnutie a k dátumu, ku ktorému bolo povolenie Komisie vzťahujúce sa na túto pomoc účinné, a pokiaľ podnik spĺňal podmienky na získanie uvedenej pomoci podľa uplatniteľnej vnútroštátnej právnej úpravy.

B. O druhej prejudiciálnej otázke

42. Druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 1 písm. b) bod ii) nariadenia 2015/1589 vykladať v tom zmysle, že štátna pomoc poskytnutá podniku po uplynutí lehoty stanovenej Komisiou na jej poskytnutie na základe rozhodnutia vnútroštátneho súdu, ktorým sa odmietnutie príslušného orgánu poskytnúť pomoc pred uplynutím tejto lehoty vyhlasuje za protiprávne, predstavuje existujúcu pomoc.

43. Pripomínam, že v rámci systému kontroly štátnej pomoci zavedeného v článkoch 107 a 108 ZFEÚ sa uplatní odlišné konanie v závislosti od toho, či ide o existujúcu, alebo novú pomoc. Zatiaľ čo existujúca pomoc sa môže v súlade s článkom 108 ods. 1 ZFEÚ naďalej poskytovať dovtedy, kým Komisia nerozhodne o jej nezlučiteľnosti s vnútorným trhom, článok 108 ods. 3 ZFEÚ stanovuje, že zámery v súvislosti so zavedením novej pomoci alebo zmenou existujúcej pomoci treba včas oznámiť Komisii, pričom nemôžu byť vykonané, pokiaľ sa vo veci nerozhodlo s konečnou platnosťou. [25]

44. Súdny dvor okrem toho spresnil, že za novú pomoc podliehajúcu oznamovacej povinnosti stanovenej v článku 108 ods. 3 ZFEÚ treba považovať opatrenia, ktorých cieľom je zavedenie alebo zmena pomoci, pričom je potrebné spresniť, že zmeny sa môžu týkať buď existujúcej pomoci, alebo pôvodných projektov oznámených Komisii. [26] V tomto rámci článok 1 písm. b) bod ii) nariadenia 2015/1589 stanovuje, že „existujúca pomoc“ je schválená pomoc, to znamená schémy pomoci a individuálna pomoc, ktoré boli schválené Komisiou alebo Radou. Článok 1 písm. c) tohto nariadenia stanovuje, že „nová pomoc“ je každá schéma pomoci a individuálna pomoc, ktorá nie je existujúcou pomocou, vrátane úprav existujúcej pomoci. Navyše, ako vyplýva z judikatúry Súdneho dvora, pomoc poskytnutá v čase, keď povolenie Komisie vzťahujúce sa na túto pomoc už nebolo účinné, sa musí považovať za novú pomoc. [27]

45. Na úvod poznamenávam, že odpoveď na druhú prejudiciálnu otázku možno jednoznačne vyvodiť z odpovede, ktorú navrhujem dať na prvú otázku, keďže ak sa predmetná pomoc považuje za poskytnutú k dátumu zamietavých rozhodnutí prijatých daňovou správou, teda v čase, keď bolo povolenie Komisie vzťahujúce sa na túto pomoc účinné, uvedená pomoc by sa mala považovať za schválenú, a teda existujúcu pomoc v zmysle článku 1 písm. b) bodu ii) nariadenia 2015/1589, aj keď je vyplatená po skončení platnosti schémy pomoci schválenej Komisiou. V takom prípade nie je vyplatenie predmetnej pomoci ničím iným ako výkonom súdneho rozhodnutia.

[25] Pozri rozsudok z 28. októbra 2021, Eco Fox a i. (C-915/19 až C-917/19, EU:C:2021:887, bod 36 a citovaná judikatúra).

[26] Pozri rozsudok z 28. októbra 2021, Eco Fox a i. (C-915/19 až C-917/19, EU:C:2021:887, bod 38 a citovaná judikatúra).

[27] Pozri rozsudok zo 7. apríla 2022, Autonome Provinz Bozen (C-102/21 a C-103/21, EU:C:2022:272, body 32, 34 a 42).

46. Treba tiež spresniť, že zo žiadnej skutočnosti v spise, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, zrejme nevyplýva, že v prejednávanej veci má daňová správa pri prijímaní opravného správneho aktu na vykonanie vnútroštátneho súdneho rozhodnutia rozhodovací priestor alebo diskrečnú právomoc, ktorá jej umožňuje zmeniť pomoc stanovenú lotyšskou schémou pomoci, ktorej poskytnutie tento orgán pôvodne odmietol, takže by ju bolo možné prekvalifikovať na novú pomoc v súlade so znením článku 1 písm. c) nariadenia 2015/1589.

47. Okrem toho okolnosť, že pomoc, o ktorú ide vo veci samej, bude vyplatená po uplynutí lehoty stanovenej Komisiou na jej poskytnutie a mimo osobitného kontextu krízy spojenej s pandémiou COVID-19, ktorá medzičasom pominula, neumožňuje domnievať sa, že táto pomoc nemôže byť použitá v súlade s cieľom pôvodne stanoveným lotyšskou schémou pomoci alebo že by mohla narušiť hospodársku súťaž na trhu. Z judikatúry Súdneho dvora pripomenutej v bode 23 vyššie totiž vyplýva, že skutočné vyplatenie pomoci nemá vplyv na právo získať predmetnú pomoc, ak je táto pomoc poskytnutá v lehote stanovenej rozhodnutím Komisie, takže uvedená pomoc môže byť vyplatená po uplynutí tejto lehoty. [28] Okrem toho vyplatenie pomoci po uplynutí platnosti schémy pomoci nemôže narušiť hospodársku súťaž na trhu, keďže takéto vyplatenie predstavuje len jednoduché uvedenie práva narušeného pôvodným rozhodnutím VID do pôvodného stavu a v skutočnosti umožňuje obnoviť konkurenčnú rovnováhu na trhu. [29] Z judikatúry Súdneho dvora v každom prípade vyplýva, že opatrenie môže spôsobiť narušenie hospodárskej súťaže, ktoré môže ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ, práve k dátumu, ku ktorému bolo právo na získanie štátnej pomoci priznané. [30]

48. Vzhľadom na predchádzajúce úvahy navrhujem na druhú prejudiciálnu otázku odpovedať tak, že článok 1 písm. b) bod ii) nariadenia 2015/1589 sa má vykladať v tom zmysle, že pomoc, ktorú príslušný vnútroštátny orgán vyplatí po uplynutí lehoty na poskytnutie pomoci stanovenej v schéme pomoci na základe výkonu vnútroštátneho súdneho rozhodnutia, ktorým sa vyhlasuje, že pred uplynutím lehoty na poskytnutie pomoci stanovenej v schéme pomoci podnik spĺňal všetky podmienky stanovené vnútroštátnym právom na získanie predmetnej pomoci a že pôvodné odmietnutie tohto orgánu poskytnúť pomoc bolo protiprávne, predstavuje „existujúcu pomoc“. V takom prípade sa predmetná pomoc považuje za poskytnutú v okamihu pôvodného odmietnutia poskytnutia pomoci uvedeným orgánom.

V. Návrh

49. Vzhľadom na predchádzajúce úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálne otázky, ktoré položil Administratīvā apgabaltiesa (Krajský správny súd, Lotyšsko), takto:

1. Článok 107 ods. 1 ZFEÚ v spojení s článkom 47 Charty základných práv Európskej únie sa má vykladať v tom zmysle, že štátna pomoc sa má považovať za „poskytnutú“ k dátumu, keď príslušný vnútroštátny orgán odmietol poskytnúť túto pomoc podniku, ak bolo toto odmietnutie vyhlásené za protiprávne rozhodnutím vnútroštátneho súdu vydaným po uplynutí lehoty stanovenej na poskytnutie pomoci, pokiaľ k tomuto odmietnutiu došlo pred

[28] V tejto súvislosti treba konštatovať, že rozhodnutie Komisie nestanovuje nijakú povinnosť členských štátov vyplatiť pomoc v konkrétnej lehote.

[29] Naopak, možno tvrdiť, že práve neposkytnutie predmetnej pomoci by mohlo narušiť hospodársku súťaž na trhu alebo prinajmenšom viesť k neodôvodnenej diskriminácii hospodárskeho subjektu, akým je TOODE, ktorému by sa odmietlo poskytnutie štátnej pomoci, hoci by spĺňal podmienky na jej poskytnutie, zatiaľ čo iný konkurenčný podnik, ktorý by rovnako spĺňal podmienky na poskytnutie pomoci, by ju mohol získať.

[30] Pozri v tejto súvislosti rozsudok z 25. januára 2022, Komisia/European Food a i. (C-638/19 P, EU:C:2022:50, bod 123).

uplynutím lehoty stanovenej na jej poskytnutie a k dátumu, ku ktorému bolo povolenie Komisie vzťahujúce sa na túto pomoc účinné, a pokiaľ podnik spĺňal podmienky na získanie uvedenej pomoci podľa uplatniteľnej vnútroštátnej právnej úpravy.

2. Článok 1 písm. b) bod ii) nariadenia Rady (EÚ) 2015/1589 z 13. júla 2015 stanovujúceho podrobné pravidlá na uplatňovanie článku 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie sa má vykladať v tom zmysle, že pomoc, ktorú príslušný vnútroštátny orgán vyplatí po uplynutí lehoty na poskytnutie pomoci stanovenej v schéme pomoci na základe výkonu vnútroštátneho súdneho rozhodnutia, ktorým sa vyhlási, že pred uplynutím lehoty na poskytnutie pomoci stanovenej v schéme pomoci podnik spĺňal všetky podmienky stanovené vnútroštátnym právom na získanie predmetnej pomoci a že pôvodné odmietnutie tohto orgánu poskytnúť pomoc bolo protiprávne, predstavuje „existujúcu pomoc“. V takom prípade sa pomoc považuje za poskytnutú v okamihu pôvodného odmietnutia poskytnutia pomoci príslušným vnútroštátnym orgánom.